

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Masarykova univerzita

Základy správního práva

JUDr. David Hejč, Ph.D.

Správní právo jako samostatné právní odvětví

1. Předmět
2. Metoda právní regulace
3. Soudržnost právních norem
4. Zájem společnosti

- **Mgr. Mirai Navrátil**
- absolvent 2016, učo
392853

www.youtube.com/watch?v=7De-UU9qB9Q

- **Jaké odvětví vás bavilo nejvíc?**

„Od prvopočátku jsem se chtěl věnovat právu duševního vlastnictví, které je značně propojené s hudebním prostředím, kde se pohybuju. Naopak k méně oblíbeným patřilo správní právo, které mi připadalo nepotřebné. Dneska mám ale jiný názor. Vidím, že má využití v mnoha oblastech každodenního života.“

Předmět regulace

- *upravuje postavení a chování subjektů práva ve vztazích, které vznikají a uskutečňují se v souvislosti s realizací výkonu moci ve státě ve sféře veřejné správy*

- **Veřejná správa:**

správa veřejných záležitostí ve společnosti zorganizované ve stát, je projevem **realizace moci výkonné ve státě**

X soukromá správa: - *správa soukromých záležitostí, v soukromém zájmu, soukromými osobami, sledující určitý vlastní cíl a řídící se přitom vlastní vůlí*

- **veřejná správa** = správa záležitostí ve veřejném zájmu
- **veřejný zájem** = obecně prospěšný zájem sloužící společnosti jako celku

Členění veřejné správy

- **státní správa**

- *uskutečňovaná státem jménem státu a v zájmu státu (základ veřejné správy)*

a **samospráva**

- *uskutečňována jinými subjekty než je stát svým jménem a ve svém zájmu (spravují sami sebe) je od státní správy odvozena*

- **vrchnostenská**

a **nevvrchnostenská** (fiskální a pečovatelská)

Veřejná správa vymezení

- Pozitivní vs negativní vymezení veřejné správy

„Činnosti, při jejímž výkonu jsou správní úřady (orgány) vázány ve své činnosti nejen právními předpisy, ale též rozhodnutími vyšších úřadů (orgánů).“

„Veřejná správa je souhrnem činností, které nelze kvalifikovat jako zákonodárství nebo soudnictví.“

Předmět regulace

veřejná správa vs zákonodárství:

- zákonodárství je veřejné správě nadřazeno - vytváří pro ni formou zákonů právní rámce
- veřejná správa jako činnost výkonná, podzákonná a nařizovací je vázána zákony a zároveň zabezpečuje jejich provedení.

Předmět regulace

veřejná správa vs soudnictví:

- soudy jsou vázány jen zákony, jinak jsou nezávislé. Tato nezávislost bývá ústavně zabezpečena instituty nesesaditelnosti a nepřeložitelnosti soudců
- veřejná správa je prováděna ve veřejném zájmu osobami, které nejsou nezávislé
- veřejná správa je kontrolována soudy

Metoda regulace

- Administrativně právní metoda regulace
  - nerovnost mezi vykonavatelem a adresátem
  - vykonavatelé veřejné správy jako nositelé veřejné moci

Soudržnost právních norem

- vyšší míra vzájemné soudružnosti
- relativní systémová samostatnost vůči normám jiných právních odvětví X vnější systémové vztahy, zejména s ostatními veřejnoprávními odvětvími
- není kodifikovatelné

System správního práva

- **SP organizační** („KDO“) – organizace, postavení, pravomoc a působnost
- **SP hmotné** („CO“) – normy upravující P+Po, úprava jednotlivých oblastí a úseků veřejné správy (ztotožňováno se zvláštní částí)
- **SP procesní** („JAK“) – úprava procesních postupů ve veřejné správě, někdy zaměňováno se správním řízením
- **SP trestní** – stanovuje následky za porušení právních norem, správně právní odpovědnost, oprávnění veřejné správy trestat

Zásady veřejné správy

- **zásada legality** (zákonnosti) = správní orgán může ve své působnosti postupovat pouze na základě zákona, v jeho mezích a v jím stanoveným způsobem
- **zásada rovnosti** = zákonná omezení musí být ukládána všem stejně
- **zásada legitimního očekávání** = ve skutkově stejných/obdobných případech musí správní orgán postupovat stejně/obdobně a bez neodůvodněných rozdílů
- **zásada transparentnosti** = veřejná správa má být otevřená vůči veřejnosti
- **zásada proporcionality** = správní orgán může do práv dotčených osob zasahovat pouze v nezbytném minimálním rozsahu a pouze tehdy, pokud nelze účelu dosáhnout jinak

Správní orgán

- **správní orgán** = každý orgán, který vykonává veřejnou správu
- Každý správní orgán má určitou:
- **působnost** – určuje okruh otázek, kterými se orgán zabývá z odborného (**věcná** působnost) a geografického (**místní** působnost) hlediska
  - např. stavební povolení v městské části Brno-Střed uděluje stavební úřad (věcná působnost) městské části Brno-Střed (místní působnost)
- **pravomoc** – určuje nástroje, které může orgán uplatnit
  - např. stavební úřad může udělit stavební povolení nebo provést stavební dozor

Obec jako základní územní samosprávný celek

- **základ obce**
  - osobní
  - územní
  - ekonomický
  - organizačně-kompetenční (mocenský)
- **veřejnoprávní korporace**
- **vlastní majetek** (hospodaří podle vlastního rozpočtu)
- **vystupuje vlastním jménem na vlastní odpovědnost**
- slučování, připojování, rozdělování či oddělování
- svazky obcí

Samostatná a přenesená působnost obce

- **samostatná působnost** – autonomní správa svých záležitostí
  - např. vydávání obecně závazných vyhlášek
  - dozor a kontrola – Ministerstvo vnitra

- **přenesená působnost** – (dekoncentrovaný/delegovaný) výkon státní správy
  - např. vydávání nařízení
  - zmíněná kategorizace obcí
  - dozor a kontrola – krajský úřad

- § 8 zákona o obcích: *Pokud zvláštní zákon upravuje působnost obcí a nestanoví, že jde o přenesenou působnost obce, platí, že jde vždy o samostatnou působnost.*

Počet obcí v ČR - 6259

Velikostní struktura obcí k 1. 1. 2012

Celkem 56,0 % všech obcí jsou obce do 500 obyvatel.

kategorie obcí do 199 obyvatel (24,4 %)

kategorie obcí od 200 - 499 obyvatel (31,6 %),

V obcích do 500 obyvatel žije pouze 7,9 % celkové populace České republiky.

Tyto obce však zabírají víc než 1/3 rozlohy České republiky.

Velký počet obcí do 1 000 obyvatel.

kategorie od 500-999 obyvatel (21,7 %).

Obce a jejich členění

- **kategorizace obcí**
  - **obce** (jedničkové) – 6259
  - **obce s pověřeným obecním úřadem** (dvojkové) - 388
  - **obce s rozšířenou působností** (trojkové) - 205

- **další členění**
  - **obec**
  - **město a městys**
  - **statutární město**
  - **hl. m. Praha**

Orgány obce

- zastupitelstvo,
- rada obce,
- starosta,
- obecní úřad a
- další zvláštní orgány (např. obecní policie)
- ve statutárních městech specifická fakultativní členění na městské části/obvody – jiné pojmenování orgánů: **magistrát** (městský úřad) a **primátor** (starosta)

§ 4 odst. 1 zákona o obcích: *Statutárními městy jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav a Prostějov.*

Zastupitelstvo

- vrcholný orgán (vyjádření ústavního práva občanů podílet se na správě veřejných záležitostí)
- přímo volený orgán
- stěžejní úloha především v rámci samostatné působnosti (vydávání obecně závazných vyhlášek, rozhodování o majetkových transakcích, schvalování rozpočtu obce, ...)
- veřejná zasedání nejméně jednou za tři měsíce (obec musí včas informovat o místě, času a programu)
- občané mohou v otázkách samostatné působnosti vytvořit bod programu zasedání, pokud podají žádost podepsanou alespoň 0,5 % oprávněných občanů, zastupitelstvo musí žádost projednat do 90 dnů od obdržení
- zápisy ze zasedání veřejné, možno nahlížet a činit výpisy
- vytváří **výbory** jako poradní a iniciativní orgány (povinně finanční a kontrolní)

Starosta

- specifický orgán, který zastupuje obec navenek (podepisuje za ni např. právní předpisy obce)
- volen zastupitelstvem, kterému je odpovědný
- v případě potřeby zastupován místostarosty

Obecní úřad

- orgán působící hlavně v přenesené působnosti – v rámci ní vytváří specializované odbory (např. odbor životního prostředí, dopravy, přestupkový, odbor stavebního úřadu, ...)
- podpůrně působí též v samostatné působnosti obce

Rada obce

- výkonný orgán vykonávající působnost jak samostatnou, tak přenesenou
- volena z řad zastupitelstva, kterému je také odpovědná (pokud je alespoň 15 zastupitelů, jinak její pravomoci vykonává starosta a zastupitelstvo)
- neveřejná zasedání
- v otázkách samostatné působnosti obce mohou občané podat žádost podepsanou 0,5 % oprávněných občanů o projednání určité věci (rada ji musí do 60 dnů projednat)
- zápisy ze zasedání veřejné, možno nahlížet a činit výpisy
- vytváří **komise** jako poradní a iniciativní orgány

Kraj jako vyšší územní samosprávný celek

- **základ kraje**
  - osobní
  - územní
  - ekonomický
  - organizačně-kompetenční (mocenský)
- **veřejnoprávní korporace**
- **vlastní majetek**
- **vystupuje vlastním jménem na vlastní odpovědnost**
- ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků
- formálně zřízeny s účinností od 1. 1. 2000

Orgány kraje

- **zastupitelstvo kraje**
  - výbory zastupitelstva (finanční, kontrolní a výbor pro výchovu, vzdělání a zaměstnanost, další fakultativně)
- **rada kraje**
  - komise rady
- **hejtman**
- **krajský úřad**
  - ředitel KÚ
- **zvláštní orgány kraje**

Vztah obcí a krajů

- respektování „autonomie“ samosprávného postavení obcí
- kraj má vyšší nikoliv nadřízené postavení
- princip subsidiarity

Kontrola veřejné správy

- veřejná správa podléhá kontrole
  - vnitřní – nadřízené správní orgány...
  - vnější – soudy, občanská společnost...
- dozor nad výkonem působnosti obce
  - samostatná = Ministerstvo vnitra
  - přenesená = nadřízený krajský úřad
- dozorcující orgán může v rámci zákonem stanovené procedury iniciovat zrušení nezákonných právních předpisů, usnesení či jiných aktů obce u soudu, v některých případech je může dokonce sám zrušit
- účastníci řízení se mohou proti vydaným rozhodnutím bránit prostřednictvím **opravných prostředků** (odvolání, rozklad, správní žaloba)

Participace na územní samosprávě

- aktivní a pasivní volební právo do zastupitelstev
  - trvalý pobyt, 18 let
- členství ve výborech, komisích, zvláštních orgánech
- účast na zasedání zastupitelstva
  - nahrávání zasedání zastupitelstva
    - pro osobní potřebu nebo přímý přenos – bez omezení
    - dlouhodobé, systematické nahrávání a zveřejňování – povinnost informovat o nahrávání přítomné + povinnost se registrovat u Úřadu pro ochranu osobních údajů
    - zápis ze zasedání musí být veřejně přístupný do 10 dnů od konání zasedání
- podávání návrhů, připomínek, podnětů, stížností, petic
- místní a krajské referendum

Svobodný přístup k informacím ve veřejné správě

- žádost dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – ústavně garantované právo
- povinnost veřejných subjektů na žádost subjektu (fyzická i právnická osoba; tedy jak člověk, tak obchodní společnost) dle tohoto zákona poskytovat informace vztahující se k jejich činnosti
- nezveřejňují se citlivé osobní údaje s výjimkou poskytnutí základních osobních údajů o osobě, které byly poskytnuty veřejné prostředky (§ 8b zákona 106/1999 Sb.), obchodní tajemství apod.
- forma
  - osobně na úřadě
  - poštou
  - e-mailem (bez zaručeného elektronického podpisu)
  - datovou schránkou
- náležitosti:
  - identifikace žadatele
    - FO – jméno, příjmení, datum narození, trvalé bydliště
    - PO – název, sídlo, IČO
  - identifikace úřadu
  - přesná formulace dotazu
  - informace, že je žádost podána podle zákona č. 106/1999 Sb.

Svobodný přístup k informacím

- úřad musí na žádost odpovědět do 15 dnů (pokud je žádost nesrozumitelná, do 7 dnů vyzve žadatele o upřesnění)
- výše úhrady
  - informace má být poskytnuta bezplatně, úřad si může účtovat pouze náklady na:
    - pořízení kopií, opatřením technických nosičů dat (např. CD) a odeslání informací žadateli
    - příp. mimořádně rozsáhle vyhledání informací
  - musí být sdělena před poskytnutím informace
- opravné prostředky k nadřízenému orgánu
  - **stížnost** (do 30 dní)
    - nesouhlas s výší úhrady za poskytnutí informace
    - úřad na žádost neodpoví vůbec nebo odpoví pouze částečně
  - **odvolání** (do 15 dní) – proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti
- pokud je opravný prostředek neúspěšný – **správní žaloba** (do 2 měsíců)

Normotvorba veřejné správy

- obsahují normy správního práva
- podzákoné právní předpisy
- soulad se zákonem – otázka zákonného zmocnění
- vydávané orgány veřejné správy
- rychlost, specializace

Příklad podzákoného právního předpisu	Který orgán vydává	Ústavní východisko (Čl.)	Otázka zmocnění ?
Nařízení o platových poměrech státních zaměstnanců	nařízení vlády	Čl. 78 Ústavy	<i>k provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení</i>
vyhláška o pravidlech provozu na pozemních komunikacích	vyhláška ministerstva dopravy	Čl. 79 Ústavy	<i>na základě a v mezích zákona, jsou-li k tomu zákonem zmocněny</i>
obecně závazná vyhláška – zákaz pití alkoholu na veřejnosti	obecně závazná vyhláška obce	Čl. 104 odst. 3 Ústavy	<i>v mezích své působnosti</i>
Nařízení – tržní řád	nařízení obce	Čl. 79 Ústavy	<i>na základě a v mezích zákona, jsou-li k tomu zákonem zmocněny</i>

Děkuji za pozornost